

תורתך שעשועי

עלון לבת ישראל

פרשת וישלח

אברהם אבינו מחפש שידוך לבנו אהובו, יצחק, ועל כן הוא קורא לאליעזר עבדו ומשביע אותו: "ואשביעך... אשר לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני אשר אנכי יושב בקרב, כי אל ארצי ומולדתי תלך." אברהם אבינו לא רצה שאליעזר יביא כלה לבנו מבנות הכנעני אשר הם עובדי ע"ז, אלא יביא לו כלה ממשפחתו. שאל בעל ה'אבני נזר': "ותמוה, שהרי גם משפחתו של אברהם אבינו היו עובדי ע"ז, ומהם שונים מהכנענים?... מתרץ הרב ואומר: "שונים הם הכנענים אשר מלבד היותם עובדי אלילים, היו גם מושחתים במידות ובמוסר. שאע"פ שגם במשפחתו היו עובדי ע"ז, אך כיוון שהיו בעלי מידות טובות, עובר הדבר בתורשה לבנים ובכך יוצאים הם בעלי מידות טובות ודרך ארץ. "כמה חשוב לבדוק לפני כל התחברות עם אדם אחר האם יש לו מידות טובות. סיפר הגאון ר' שמחה לוי זצ"ל כי כאשר חיפש מרן אלישיב זצ"ל שידוך לבנותיו, פנה הוא אל הרב אלישיב והציע לו בחור 'עילוי' מאחת הישיבות המכובדות ביותר, אשר שמו יצא עליו בכל מקום כאחד הלמדנים הגדולים. שאל אותו הרב אלישיב: "אותי מעניין דבר אחד – איך הוא במידות?" "אינני יודע בדיוק", השיב ר' שמחה לוי, "אך רק יודע אני כי אין כמוהו בלימוד התורה בכל עולם הישיבות". חתם הרב אלישיב ואמר: "הבחור יכול להיות גאון הגאונים, אבל אם אין לו מידות – טובות של ויתור, עדינות, התגברות על כעס וכדומה, הרי שאין זה שידוך טוב, שהרי במשך החיים ישנם מצבים רבים שעומד האדם שאם אין לו מידות טובות, הרי שהוא נמצא במצב של חיסרון גדול עד למאד וקשה לו לחיות בביתו." "ואכן, כותב השל"ה הקדוש (תוכחת מוסר) כי אליעזר התפעל מהמידות הטובות שהיה לרבקה וכה דבריו: "ראה והתבונן בחכמת המוסר שהיה לרבקה לנהוג כבוד הבריות, כי מתחילה שתה אליעזר ונשארו מים בכדה ולא ידעה רבקה מה לעשות: אם תתן המים הנותרים לגמלים, יראה הדבר כאילו משהו הבהמה לאדם להשקותם מכלי אחד. ואם תשפוך המים הנותרים לחוץ, הוא גם כן העדר כבוד להיות יתרת מים פיו של אליעזר נידונין כשופכין. לכן מה עשתה רבקה? התחכמה לרוץ, ומכח הריצה עשתה כאילו נפל הכד מאליו ונשפך ואז מילאהו במים, ובזה נשאר אליעזר בכבודו ולא הגיע לידי בושה". איזו גדלות! רק שלא לבייש את אליעזר! מספרים על הגאון הגדול ר' אברהם גיניחובסקי זצ"ל, כי שנה אחת בערב כיפור התפלאו המתפללים לראות את הרב רץ לעברו של תלמיד חכם מופלג שעמד בפינת בית הכנסת, והחל לבקש ממנו בתחנונים ובכניעה שיברכו בברכת גמר חתימה טובה, כי וודאי שברכותיו מתקבלות מיד בשמיים. התפלאו כולם למראה המחזה, ואף התלמיד חכם בעצמו נדהם מהעניין אך הסכים לברך את ר' אברהם. לאחר מכן בירר אחד התלמידים מה הסיבה שהוריד ר' אברהם מכבודו וביקש מהת"ח שיברכו, וגילה את הדבר המדהים הבא – ר' אברהם גיניחובסקי ידע כי מיד בסיום התפילה יגשו כל המתפללים לקבל ממנו ברכה, ובכך ישאר אותו תלמיד חכם בצד, ואולי תיחלש דעתו שהוא לא זכה לחלק ברכות כר' אברהם. לכן, מה עשה ר' אברהם על מנת שלא לשבור את רוחו?... הוריד הוא את כבודו, ולמרות שהינו גדול בהרבה מאותו ת"ח, עשה עצמו כמי שרוצה ברכה מהת"ח ובכך גם אם כעת יגשו הכל לקבל ברכה מר' אברהם, לא יפגע הת"ח וירגיש כי אולם לא באים לקבל ממנו ברכה, אך הגאון הגדול ר' אברהם בא לבקש ממנו ברכה. זה מידות טובות של אדם גדול המחפש כיצד לא לפגוע או לצער את רעהו, אף שהוא אינו אשם בצער שיגיע לו – אדם כזה הוא אדם שבחר בו ה' להיות מנהיג. עם ישראל, וכך נבחרה רבקה להיות אחת האמהות של עם ישראל, כי אין כמו מידות טובות לתת לאדם חן וחסד בעיני אלוקים ואדם.

שבת שלום

זה לא ברכה זה נס !

"כה תאמרון לאדני לעשו כה אמר עבדך יעקב עם לבן גרתי ואחר עד עתה"

נשאלת השאלה:

לשם מה ראה יעקב צורך לפרט ולומר לעשיו: "ואחר עד עתה"?

ביאר המגיד מדובנא: ישנן כמה אפשרויות להסתכלות של אנשים על אדם שהתעשר: אדם עני, הנוסע מביתו למדינת הים וחוזר כעבור כמה שנים כשהוא עשיר, ודאי יאמרו הם: כי עושרו בא לו מכוח עבודה ומסחר שעמל, ויתכן שגם אחרים ירצו לנסות את מזלם - לנסוע ולהתעשר כמותו. לעומת זאת, עני הנוסע מביתו למדינת הים ושב כעבור פרק זמן קצר מאד כשהוא עשיר, יבינו הבריות כי כל עושרו בא לו על ידי נס ומקרה מן השמים. במקרה זה לא יתפתה איש לנסוע, כי אין הנס שכיח...אולם, לעיתים יקרה, כי עני נוסע מביתו למדינת הים ושוהה שם כמה שנים ואינו מצליח, ואילו כאשר הוא פונה לשוב אל ביתו מתרחש לו נס והוא מתעשר עושר רב. אם יבוא אל ביתו, ודאי יאמרו הבריות כי עושרו בא לו על ידי עבודה ועמל, והרי אין הדבר כן! על כן מן הראוי שיודיע להם את אשר אירע עימו, כדי שלא יתפתו הם לנסוע, שהרי עושרו בא לו על ידי נס שכלל אינו שכיח...כמקרה זה האחרון – אמר המגיד מדובנא – קרה גם ליעקב אבינו, ששהה בבית לבן הארמי שנים רבות וחזר אל ביתו כבד במקנה ובצאן, וחשש כי עשו, בראותו את עושרו, יעורר קנאתו, ויחשוב שיעקב התעשר מחמת הברכות שברכו אביו. אבל באמת לא היה כן, שכל הצלחת יעקב לא הייתה אלא על ידי נס, לכן יעקב ביקש לגלות זאת לעשו, כי עושרו איננו בזכות הברכות אלא מחמת הנס.

והראיה לכך: שבכל הימים שהיה בבית לבן לא הצליח, ועל כן אין לעשו לשנוא אותו על עניין הברכות שברכו אביו. ולכן פירט יעקב: "כה תאמרון לאדני לעשו כה אמר עבדך יעקב עם לבן גרתי ואחר עד עתה", עושרי בא לידי רק עתה ולא מחמת השנים שגרתי בבית לבן!

המשפט השבועי: לפעמים מה ששובר לך את הלב, מתקן לך את הראייה.

למה את מפחדת?

יעקב אבינו יוצא מביתו של לבן אחר שנים רבות כשהוא עשיר בממון ובנכסים, נשים וילדים. והנה, הוא שומע על אחיו עשו המגיע עם 044 איש להורגו, ומיד אומר עליו הפסוק: "וירא יעקב מאד, וייצר לו". מסבירים רבותינו בעלי התוספות 'דעת זקנים' את כפילות לשון הפחד ואומרים: הפחד השני של יעקב היה: "מדוע אני מפחד מעשו אחי, הרי ה' הבטיחני כי ישמור אותי בדרך ויציל אותי מאויביי, אם כך, מדוע אני מפחד.?! על זה שפחד הוא מבני אדם, החל לפחד: מדוע אינני רגוע ובוטח בה' בשלמות? שהרי הוא יתברך יחיד ומנהל את עולמו לבד והוא המחליט מה יהא על כל אדם, וכל נזק או שמחה נשלחים לאדם בגזירת ה' בלבד. סיפר אחד מראשי הכוללים בארץ: "לפני מספר שנים זכיתי להקים כולל גדול בו למדו 04 אברכים מצוינים מבוקר ועד ערב. מי שיודע מה זה להיות ראש כולל, מבין כמה לא פשוט הדבר להתחייב לדאוג מידי חודש למשכורתם של 04 יהודים הצריכים אף הם להביא טרף לביתם, כשאתה בעצמך אינך יודע מהיכן יבוא הכסף. בכולל הזה, כמו בהרבה כוללים, על ראש הכולל לדאוג כל חודש מחדש לתרומות מנדיבי עם המעריכים את התורה, אשר יסכימו אף החודש לתת עזרה כספית לעוד אברך היושב ללמוד תורה. זהו מתח גדול ועצום המלווה בפחד, מה יהא במידה ובחודש הבא לא יהיה את סכום הכסף הנדרש לאברכים. אך משמייים מסייעים ממש באורח נס עקב הזכות העצומה של לומדי התורה בכולל, וב"ה עד היום הכסף הגיע תמיד בזמן. והנה, יום אחד, הגיעו קבוצה של 04 אברכים נוספים אשר ביקשו להתקבל לכולל. היתה זו החלטה לא פשוטה, על כן החלטתי לגשת ולהתייעץ בדעת התורה הקדושה, הלא הוא מרן הגאון הרב שטיינמן איתו אני מתייעץ באופן קבוע על כל ענין וזוכה אני לראות הצלחה גדולה בכל עצה שקיבלתי. נכנסתי אל הרב ושאלתי: "מה אומר מורנו הרב - האם אין זה סיכון להכניס עוד 04 אברכים חדשים, מלבד הארבעים הנוכחים, שהרי יש בכך התחייבות גדולה וכפולה לדאוג לסכום כפול של משכורות, דבר שאינו פשוט לחלוטין..." מרן הרב שטיינמן שמע את הדברים והשיב לי: "בוא ואומר לך - אתה חושב שהקב"ה נותן לך סכום כסף, ואת הכסף הזה שיש בידך בסוף החודש אתה מעביר לאברך. זוהי טעות גמורה! פרנסת האברך לא תלויה בך או בסכום שהצטבר בידך החודש, אלא שלכל אברך נגזר כבר בראש השנה מה הסכום המדויק אותו יקבל כל השנה וממנו יתפרנס החודש. סכום הכסף כבר מוכן עבור האברך מן השמייים, אלא שמחכים מהשמייים לראות מי יהיה הצינור אשר דרכו יעבור הכסף לאברך". ואז המשיך מרן הרב שטיינמן ואמר לי: "אם אתה חפץ בזכויות הנפלאות, להם זוכה האדם המחזיק בתורה, אשר יש לו שותפות בתלמודו של האברך ומתברך בנכסיו, תיקח על עצמך את העול הזה ואז הקב"ה יעביר את הכסף המיועד לאותו אברך דרכך, ובכך הצינור שלך יתרחב ורווחיך רק יגדלו. אך אם לא תיקח על עצמך את 'העול' הזה - יעביר הקב"ה את הכסף המגיע להם דרך צינור אחר, ואז הזכויות הללו יהיו שלו והוא יזכה בברכת העשירות המגיעה לתומכי תורה". (כאיל תערוג) 'יצאתי מחוזק עד למאד מדבריו של מרן הרב שטיינמן והחלטתי לקבל את 04 האברכים הנוספים, כשאני יודע שזכיתי להיות רק השליח ובכך הקב"ה מגדיל את צינור השפע שלי וב"ה רואים ניסים וישועות. "מכאן למדנו כמה עלינו להתחזק בידיעה כי פרנסתו של האדם קצובה מהשמייים, ומה שנגזר לך בראש השנה - אותו תקבל, כשאף אחד לא יוכל לקחת לך אפילו שקל אחד קטן. אלא שכאשר מדובר בהחזקת התורה ולומדיה, מחכים מהשמייים לראות מי יזכה להיות השליח, ואף זה שיזכה ויתמוך לא יפסיד מהפרנסה שנגזרה עליו, אלא להיפך, ה' יגדיל את צינור השפע שלו ויברך אותו בעושר בעולם הזה, ומקום חשוב בעולם הבא. ה' יתברך מנהל את העולם ונותן לכל אחד כפי השייך לו, אך הבוחר להיות הצינור של בני תורה - זוכה כפליים!.

החנוכה הזוגית

הנה מתקרבים אנו אל ימי האור הגדולים - ימי החנוכה. באופן וצורת הדלקת החנוכה נחלקו בית הלל ובית שמאי: בית שמאי אומרים כי ביום הראשון יש להדליק שמונה נרות, ובכל יום יש לפחות ולהוריד נר אחד עד הסוף. לעומתם, טוענים בית הלל כי ביום הראשון יש להדליק נר אחד, ובכל יום יש להוסיף עוד נר עד ליום השמיני האחרון. ורמזו דורשי רשומות ר"ת 'חנוכה': ח' נרות והלכה כבית הלל. הפן הזוגי בהלכה: לצערנו, המצב היום אצל זוגות רבים הוא כמו בית שמאי – דהיינו, היום השמח ביותר בחייהם הוא היום הראשון – יום החתונה, ביום זה הם עומדים נרגשים אחד מהשני, לא מפסיקים לחייך ולשמוח זה בזו, אין תמונה אחת שהם לא נראים מאושרים. אולם, מאותו יום ואילך, כל יום שעובר הקשר שלהם פוחת והולך והמצב מדדרר. החיוכים הוחלפו בכעסים, המילים הנעימות הוחלפו בפגיעות והטחות, והאושר והשמחה הוחלפו בריחוק ואף לפעמים ברגשות שנאה. עד שלפתע מגיע מצב בו אין ביניהם שום קשר רגשי של בני זוג, והם חיים בבית אחד בעל כורחם כשני שותפים בעלי חשבון בנק משותף הצריכים לשלם חובות ומיסים, ותו לא. הם כבר לא זוג נשוי אלא זוג הסובל תחת קורת גג אחת עד סוף חייהם, למרבה הצער. זוהי זוגיות המקבילה לצורת ההדלקה של בית שמאי. אך האמת, שהזוגיות צריכה להיות הפוך, כבית הלל:

הקשר הזוגי הטוב צריך להיות 'מוסיף והולך' מיום ליום. שהרי ביום הנישואין בני הזוג היו מחוייכים ושמחים, אך שמחתם היתה שמחה חיצונית ולא פנימית, שהרי לא הכירו היטיב אחד את השני, ולא ידעו מה יעלה בגורלם בהמשך חייהם. אך מיום ליום, כשהאחד רואה את האור והטוב שיש בשני: את הלב הטוב, את העדינות והנעימות, ההובלה והכישרון- הרי שההערכה והשמחה זה לזו, ובפרט על ידי הנתנה יוצרת קשר טוב ואוהב המוסיף שמחה ואור מיום ליום.

אם כן, כיצד באמת עושים זאת? כיצד מוסיפים ביחס הזוגי מיום ליום, ולא מתרחקים אחד מהשני?...התשובה נעוצה בדרכם של בית הלל – שהרי בית הלל נהגו תמיד במידת הרחמים ולפנים משורת הדין, שכן אף שהיו חולקים על בית שמאי, הרי שתמיד היו מקדימים את דבריהם של בית שמאי ומכבדים אותם, ולכן גם נפסקו דבריהם להלכה. אם בני הזוג ינהגו במידה זו של רחמים אחד על השני, עין טובה והמון כף זכות, יחפשו את הטוב ויסתירו את הפחות טוב – ולא ינהגו בקפדנות, צעקות והטחות – הם יהיו מאושרים ומאירים. גם אם הבעל לא עומד בסדר וניקיון, וגם אם האשה לא מצליחה לעמוד בציפיות שלי ממנה – עלי לתת לשני יחס חם, לפרגן ואז להכניס את הבקשה והפניה לשני להשתפר. כשאני יאיר את השני – הוא ישתנה מיד, אך אם אני רק יבוא בביקורת וטענות – הוא יכבה מיד והזוגיות תלך לאבדון ל"ע. (הרב רונן חזיזה)

"כל השונה הלכות בכל יום – מובטח לו שהוא בן העולם הבא"

סעודה שלישית

חובה לאכול פת בסעודה שלישית לאנשים ונשים. ולא יתחמק אדם בתירוצים שונים. על כן, ישים לב לאכול סעודת הבוקר מיד בבואו מבית הכנסת, וכך יוכל לאכול סעודה שלישית בפת ברווח(סימן רצא סעי' א, ו. שבת ב שמב) מי שבשום אופן לא יכול לאכול לחם, יאכל כזית עוגה או תבשיל ממיני דגן. ואם גם זה אינו יכול, יאכל תבשיל אחר כבשר או דג. ואם גם זה אינו יכול, יאכל פירות. ואם גם זה אינו יכול, ישתה לפחות רביעית יין.

דגים. ביצה. יין

יש ענין חשוב לאכול דגים בסעודה שלישית (פרי עץ חיים). וטוב לאכול ביצה, משום אבלם של משה רבנו, יוסף הצדיק ודוד המלך שנפטרו בשעת מנחה של שבת. וכן טוב לשתות מעט יין בסעודה, ויברך עליו "בורא פרי הגפן". סבתא מגיעה לביקור?

מתוך השבת בהלכה ובאגדה

פיך מפיק מרגליות

הלכות שמירת הלשון לאוין ב

ועובר בנוסף לזה גם על מצות עשה (ויקרא י"ט י"ח) "ואהבת לרעך כמוך". שמי שמספר לשון הרע, או מקבל לשון הרע, וודאי אינו אוהב את חברו. שהרי הוא את חסרונות עצמו לא רוצה שיספרו, וודאי שחבירו לא חפץ שיספרו את חסרונותיו.

הלכות שמירת הלשון לאוין ג

לעיתים בסיפור לשון הרע עובר גם במצות עשה של (ויקרא י"ט ט"ו) "בצדק תשפוט עמיתך". כגון שראה את חברו שאפשר לדונו לכף חובה ולומר שעשה מעשה רע, או יש אפשרות לדונו לכף זכות ואז לא בהכרח שחבירו עשה מעשה רע. מצוות עשה מן התורה לדון את חברו לכף זכות, שעל ידי זה חבירו לא עשה מעשה רע. ומי שהולך ומספר לשון הרע במקום לדון לכף זכות, או מאמין ללשון הרע במקום לדון לכף זכות, עובר במצות עשה זו.

מילתא דבדיחותא

• סבתא מגיעה לביקור בהפתעה.

הנכד פותח לה את הדלת.

הוא קופץ מרוב שמחה ואומר לה:

–סבתא, סבתא, טוב שהגעתי!

סבתא מופתעת אומרת:

–אבל למה אתה כול כך שמח?

הנכד עונה:

–כי אימא אמרה שרק את היית חסרה לנו...

• מעניין אם אי פעם באחת מהמבחנים בלימודי רפואה היתה את השאלה הבאה:

מה הסכנות הכרוכות בחסימת כלי דם בגוף? נמק.

העלון מוקדש:

לרפואת: בן ציון בן חיה רות, אסף בן אסתר
להצלחת: אורלין בת סוליקה, עוז בן שרה, מורן פניה בת אורלין, שמואל בן פניה פרומה, הודיה בת מורן פניה
לזרע קודש בר קיימא: מיכל נטלי בת סופיה עטרה, נטלי בת הניה
לדיווג הגון: ירדן לאה בת אורלין
לעילוי נשמת: אושר בן תמר, אליעזר בן שרה, יפה בת לאה, פניה פרומה בת דבורה, משה בן לאה, לאה בת יפה, רונן בן עדנה, שמחה בת ג'מילה, אברהם בן יפה, גיצה רחל בת שושנה